

Vakohaapakaarnuri

Stor aspborre

Trypophloeus discedens

Uhanalaisuusluokka (IUCN): silmälläpidettävä (NT)

Luonnehdinta

Vakohaapakaarnuri on pieni tummanruskea tai mustahko kaarnakuoriaislaji, pituudeltaan se on noin 1,5–2,2 mm. Se on vaikea erottaa muista saman suvun lajeista. Kaikilla haapakaarnureilla on korkea, huppumainen etuselkä, jonka etureunassa on hammasmaisia kyhmyjä ja etuosassa poikittaisia kyhmyrivejä. Koirilla on peitinsiipien kärkiosassa pieniä hampaita. Vakohaapakaarnurin peitinsiivissä on selvät piste-rivit, jotka jatkuvat peitinsiipien kärkiin asti. Sen etuselan takaosan pisteet ovat tiheässä. Se on myös keskimäärin vähän suurempi kuin muut haapakaarnurit. Syömäkuvion muodostavat naaraan kuoren sisäosaan kaivama noin 2 cm pitkä epäsäännöllinen emokäytävä sekä siitä haarautuvat noin 2 cm pitkät toukkakäytävät. Nuoret aikuiset tekevät kukin oman noin 1 mm:n läpimittaisen ulostuloreikänsä, joita voi olla hyvin tiheässä. Syömäjälkiä ei ole mahdollista erottaa varmuudella muista haapakaarnureista, vaikka ulostuloreiät ovatkin hieman suurempia kuin muilla lajeilla.

Elinympäristö ja levinneisyys

Vakohaapakaarnuri elää haavalla vasta kuolleen puun ohuen kuoren alla, erityisesti oksissa mutta toisinaan myös pystyrungoissa ja kaatuneissa puissa. Sekä paikoillaan puussa olevat että maahan pudonneet oksat kelpaavat. Talvehtii toukana, aikuiset liikkuvat pääasiassa kesäkuussa, mutta syömäkuvioista niitä tapaa läpi kesän. Vakohaapakaarnuria tavataan paikoittain Etelä-Suomessa Ahvenanmaalta Pohjois-Savon eteläosiin, yleensä alueilla, joissa on runsaasti vanhoja haapoja.

Nykytila ja uhkatekijät

Vakohaapakaarnuri on taantunut lahoppuun vähenemisen ja metsien puulajisuhteiden muuttumisen takia, ja samat tekijät uhkaavat lajia edelleen.

Hoitosuosituks

Vakohaapakaarnurin esiintymispaikoilla tulisi säästää etenkin vanhat, kuolleet ja kuolemassa olevat haavat. Myös nuorempia puita tulisi säästää haapajatkumon turvaamiseksi. Maahan kaatuneiden haapojen vaurioittamista metsäkonein vältetään.

Lähteet

Ehnström, B. & Axelsson, R. 2002. Insektsnag i bark och ved. ArtData-banken, SLU, Uppsala. 512 s.

Heliövaara, K., Peltonen, M., Mannerkoski, I. & Siitonen, J. 1998. Suomen kaarnakuoriaiset (Coleoptera: Scolytidae). Helsingin yliopisto, Soveltavan eläintieteen laitos. Julkaisuja 25. 91 s.